

CORINT

CLASICI AI LITERATURII UNIVERSALE

ÉMILE ZOLA

La „Paradisul
femeilor”

A. K. 1859

CLASICI AI LITERATURII UNIVERSALE

ÉMILE ZOLA

La „Paradisul femeilor”

Traducere din limba franceză și note de
SARINA CASSVAN

Prefață de
LILIANA ANGHEL

CORINT

CUPRINS

Prefață de Liliana Anghel 5

Tabel cronologic 13

LA „PARADISUL FEMEILOR” 17

I

Denise venise pe jos de la Gara Saint-Lazare, unde coborâse, cu cei doi frați ai ei, dintr-un tren de Cherbourg, după o noapte petrecută pe banca tare a unui vagon de clasa a III-a. Îl ținea de mână pe Pèpé, iar Jean venea în urma ei; toți trei frânți de oboseala călătoriei, speriați și pierduți în mijlocul imensului Paris, privind clădirile, oprindu-se la toate răspântiile să întrebe unde se află strada de la Michodière, unde locuia unchiul lor Baudu. Când dădu, în sfârșit, de Piața Gaillon, fata se opri dintr-odată și rosti plină de uimire:

— Ia te uită, Jean!

Rămaseră tustrei înmărmuriți, strângându-se mai tare unul lângă altul, în hainele de doliu ponosite, ce le purtau de la moartea tatălui lor. Denise, cam puțintică la trup pentru cei 20 de ani ai săi, cu aer umil, ducea un pachetel; de partea cealaltă, frățiorul de cinci ani i se agățase de braț, iar lângă umăr îl avea pe celălalt frate, mai mare, care sta în picioare, cu brațele spânzurând de-a lungul trupului, drept, în superba și înfloritoarea lui vârstă de 16 ani.

— În sfârșit, rosti Denise după o clipă de tăcere, ăsta mai zic și eu magazin!

Se afla, la încrucișarea străzii de la Michodière cu strada Neuve-Saint-Augustin, un magazin de noutăți în ale cărui vitrine strălucea o gamă întreagă de culori vii, în lumina palidă și blândă a zilei de octombrie. Orologiul sună de opt ori la Saint-Roch, iar pe trotuare nu se vedea decât Parisul matinal: funcționarii care se îndreptau către birouri și gospodinele care cutreierau magazinele. În

fața ușii de intrare a magazinului, doi vânzători, cocoțați în vârful unei scări duble, agățau niște stofe, în timp ce, în vitrina din strada Saint-Augustin, un alt vânzător, în genunchi, cu spatele spre stradă, potrivea, cu mișcări delicate, o bucată de mătase albastră. Magazinul, nevizitat încă de clientelă și în care personalul abia sosise, era plin de zumzet, ca un stup de albine când se trezește.

— Denise! spuse Jean. Țsta îl bagă în buzunar pe cel din Valognes! Al tău nu era atât de frumos!

Denise clătină din cap. Petrecuse doi ani la Cornaille, cel mai mare negustor de noutăți al orașului, dar magazinul acesta care-i ieșise dintr-odată în cale, clădirea aceasta enormă făcea să-i crească inima, o țintuia locului de emoție, o preocupa într-atât, încât uită de toate celelalte. În partea care dădea către Piața Gaillon, ușa înaltă, toată de sticlă, se prelungea până la mezanin în mijlocul unor complicate ornamente aurite. Două figuri alegorice, două femei care râdeau, cu gâtul gol și capul lăsat pe spate, susțineau firma: La „Paradisul femeilor”. Apoi, vitrinele magazinului se prelungeau până în străzile de la Michodière și Neuve-Saint-Augustin, unde ocupau, în afară de casa de la colțul străzii, încă alte patru case, pe cele două din dreapta și pe cele două din stânga, amenajate nu de multă vreme. Era o desfășurare care i se părea fără sfârșit în virtutea perspectivei, cu vitrinele de la parter și geamurile transparente, care îngăduiau ochiului să vadă întreaga mișcare din interior. Sus, o domnișoară într-o rochie de mătase ascuțea un creion, iar alte două despățureau cu grijă niște mantile de catifea.

— La „Paradisul femeilor” citi Jean și râse cu râsul său zgolbiu de adolescent frumușel, care avusese deja o poveste de dragoste la Valognes. E drăguță firma și trebuie să atragă o lume întreagă!

Dar Denise rămăsese absorbită, țintuită în fața intrării principale a magazinului. Era acolo în plină stradă, pe trotuar, o îngrămadire de mărfuri ieftine, ispita de la intrare, „ocaziile” care opreau clientele în trecere. Porneau de sus bucăți întregi de lenaj,

de postav, de merinos, de șeviot, de molton, care cădeau de la mezanin, fluturând ca niște drapele, și ale căror tonuri neutre, brumării, de un albastru-marin sau de un verde-oliv contrastau cu albul etichetelor. Alături, încadrând pragul, erau de asemenea agățate bucăți de blană, fâșii înguste pentru garnituri de rochii, de la cenușiul fin al *petit-gris*¹-ului, până la albul de zăpadă al pufului de lebdă, sau al blăniței de iepure care imită hermina. Iar jos, în rafturi, pe tejghele, în mijlocul unei stive de cupoane, se revărsau mărunțișuri care se vindeau pe o nimica toată: mănuși, fulare de lână împletite, bonete, veste, tot felul de lucruri pentru iarnă, bălțate, pestrițe, vârgate, cu pete roșii-sângerii. Denise văzu o stofuliță-șal la patruzeci și cinci de centime, niște fâșii de vizon american la un franc, și mitene la douăzeci și cinci de bani. Era o uriașă îngrămădire de mărfuri de bălci, magazinul făcea impresia că, plesnind pe dinăuntru, își azvârle în stradă prisosul.

Unchiul Baudu fusese uitat. Chiar și Pépé, care nu dădea drumul mâinii surorii sale, deschise ochii mari. O trăsură îi sili pe tustrei să părăsească mijlocul pieței și apucară fără să se gândească pe strada Neuve-Saint-Augustin, urmărind vitrinele și oprindu-se în fața fiecărui etalaj. Mai întâi, rămaseră fermecați de un aranjament complicat: sus, câteva umbrele, așezate oblic, semănau cu acoperișul unei cabane rustice; dedesubt, ciorapi de mătase agățați pe vergele înfățișau profiluri de pulpe rotunde, unii presărați cu buchețele de trandafiri, alții, în toate culorile, cei negri, cu ajur, cei roșii, cu baghete brodate, iar cei roz aveau luciul satinat al pielii blonde; în sfârșit, mănușile, așezate simetric pe postavul etajerei, cu degetele lor alungite, cu palma îngustă, ca a fecioarelor bizantine, aveau acea grație rigidă și parcă adolescentă a nimicurilor feminine care n-au fost încă purtate. Dar ultima vitrină le reținu mai mult atenția, era o expoziție de mătăsuri, de satin și catifele, o gamă suplă în care vibrau cele mai gingașe culori ale florilor: sus,

¹ Blană de veveriță siberiană, de culoare gri-argintiu.

catifele de un negru întunecat, ori albe ca laptele; mai jos, satinurile, trandafirii, albastre, cu reflexe vii, decolorându-se în tonuri palide de o infinită duiosie, iar și mai jos, mătăsurile, toată eșarfa curcubeului, bucăți întregi învolburate, altele adunate în falduri mărunte, ca în jurul unui mijloc de femeie ce se pleacă, prinzând viață sub degetele iscusite ale vânzătorilor; și între un motiv și altul, între o frază colorată și alta, șerpuia un acompaniament discret, un cordon subțire de fular gălbui, încrețit. Erau acolo, la ambele extremități, în mormane uriașe, cele două mătăsuri – proprietate exclusivă a casei – *Paris-Bonheur*¹ și *Cuir-d'Or*², articole excepționale, menite să revoluționeze comerțul de noutăți.

— O, faiul acesta de cinci franci și șaiszeci! murmură tulburată Denise în fața *Paris-Bonheur*-ului.

Jean începuse să se plictisească. Opri un trecător:

— Domnule, vă rog, strada de la Michodière?

I se indică prima la dreapta, dar tustrei se suciră și se învârtiră tot în jurul magazinului. Cum intrară însă în aceeași strada, Denise se mai opri o dată la vitrina de confecții de damă. La Cornaille din Valognes, aceasta fusese specialitatea ei. Dar nicicând nu mai văzuse asemenea minunății și admirația o țintuise pe trotuar. În fund, o mare eșarfă de dantelă din Bruges, de o valoare considerabilă, înfățișa un vâl de altar, două aripi desfășurate de un alb bătând în roșcat; două volane din *point d'Alençon*³ erau aruncate ca niște ghirlande; urmau apoi valuri întregi de dantelă, malinuri, *valenciene*, aplicații de Bruxelles, *point de Venise*⁴, ca o avalanșă de zăpadă. La dreapta și la stânga, bucăți de stofă se înălțau asemenea

¹ „Fericirea Parisului” (fr.).

² „Piele de aur” (fr.).

³ Dantelă „în punct de Alençon” (fr.), supranumită și „regina dantelelor”, tip de dantelă inventat în secolul al XV-lea în orașul francez al cărui nume a ajuns să-l poarte.

⁴ Dantelă „în punct venețian”, unul dintre cele mai vechi și mai scumpe tipuri de dantelă.

unor coloane întunecate, care adânceau și mai mult acest tabernacul. Și confecțiunile se aflau acolo, în acea capelă, ridicată anume pentru cultul grațiilor femeii: centrul vitrinei îl ocupa un articol excepțional, o mantie de velură cu garnitură de vulpe argintie, într-o parte era o capă de mătase, căptușită cu *petit-gris*, în cealaltă parte, un palton de stofă, bordat cu pene de cocoș și, în sfârșit, o haină de bal din cașmir alb, matlasată tot în alb, garnisită cu fulgi de lebedă sau janilie. Se găseau obiecte pentru toate gusturile, de la capele de bal cu 29 de franci, până la mantilele de velură afixate cu 1 800 de franci. Gâtul rotund al manechinelor balona stofa, șoldurile dezvoltate scoteau în evidență finețea mijlocului, capul absent era înlocuit printr-o mare etichetă înfiptă cu un bold în moltonul roșu al gulerului, iar oglinzile din cele două părți ale vitrinei, printr-un joc calculat, le reflectau și multiplicau la infinit, populând strada cu aceste frumoase femei de vânzare, care aveau prețuri considerabile în loc de capete.

— Sunt formidabile! exclamă Jean care nu găsi alte cuvinte pentru a-și exprima admirația.

De astă dată rămăsese și el pe loc, înmărmurit, cu gura întredeschisă. Tot acest lux al femeii îi împurpurase obrajii de plăcere. Băiatul era de o frumusețe feciorelnică, frumusețe pe care parcă o furase surorii sale: pielea îi era strălucitoare, părul arămiu și ondulat, buzele și ochii plini de căldură. Alături de el, în uimirea ce o cuprinsese, Denise părea mai firavă, cu gura prea mare, cu tenul prematur obosit, cu ovalul prelung, sub părul spălăcit. Pépé, la fel de blond, un blond de copil, se lipi și mai mult de ea, cuprins parcă de o nevoie îngrijorătoare de a fi dezmiardat, tulburat, și fermecat de doamnele acelea frumoase din vitrină. Erau atât de deosebiți și de încântători acești trei copii, în veșmintele lor sărace, negre, pe caldarâmul străzii, această fată tristă între copilul drăgălaș și tânărul superb, încât trecătorii întorceau capetele și-i priveau zâmbind.

Un bărbat gras, cu părul alb și cu o față mare, gălbejită, în picioare în pragul unei prăvălioare din partea cealaltă a străzii,

se uita la ei. Sta acolo, cu ochii injectați, cu gura contractată, scos din fire de vitrinele „Paradisului femeilor”, iar apariția fetei și a fraților ei îl exaspera și mai tare.

Ce se tot zgâiau aceste trei găgăuțe la parada de bâlci a unui șarlantan?

— Ce facem cu unchiul? întrebă deodată Denise, trezită ca dintr-un vis.

— Suntem în strada de la Michodière, zise Jean, trebuie să locuiască pe aici.

Se întoarseră, ridicară capetele și, drept în fața lor, deasupra omului celui gras, zăriră o firmă verde cu literele galbene, decolorate de ploaie: „La vechiul postav de Elbeuf, stofe și flanele – Baudu, succesorul lui Hauchecorne”. Casa joasă cu tencuiala ruginie era strivită de marile clădiri Ludovic al XIV-lea cu care se învecina. Pe fațadă n-avea decât trei ferestre, iar aceste ferestre, pătrate, fără jaluzele, aveau drept singură podoabă un grilaj de fier cu două bare încrucișate. Dar ceea ce o izbi îndeosebi pe Denise, care mai păstra pe retină imaginea luminoasă a „Paradisului femeilor”, era prăvălia de la parter, turtită parcă sub un etaj foarte scund, cu ferestre în semilună, ca de închisoare. O lemnărie de aceeași culoare ca și firma, de un verde de baltă stătută, pe care timpul așternuse pete de ocru și smoolă, străjuia în dreapta și în stânga două vitrine adânci, negre, prăfuite, în care abia se distingeau câteva bucăți de stofă, îngrămădite claie peste grămadă. Ușa, care era deschisă, părea a da într-o pivniță umedă și întunecoasă.

— Aici e, spuse Jean.

— Atunci să intrăm, hotărî Denise. Haide, vino, Pépé!

Se simțiră totuși câteșitrei tulburați, cuprinși de sfială. Când se prăpădise tatăl, doborât de aceeași boală de care suferise și mama lor cu o lună înainte, impresionat de cele două morți consecutive, unchiul Baudu îi scrisese Denisei că, dacă va dori într-o zi să vină să-și încerce norocul la Paris, se va găsi pentru ea oricând un loc în casa lui. Dar scrisoarea fusese expediată cu un an în urmă și

Denise începu să regrete că a părăsit Valognesul într-o clipă de nebunie, fără să-și înștiințeze unchiul. Acesta nici n-o cunoștea, căci nu mai pusese piciorul în orașul lui de baștină de când plecase, foarte tânăr pe-atunci, pentru a intra băiat de prăvălie la postăvarul Hauchecorne, unde sfârșise prin a-i lua în căsătorie fiica.

— Domnul Baudu? întrebă Denise, hotărându-se, în sfârșit, să se adreseze domnului celui gras, care-i privea încă, mirat de aerul lor.

— Eu sunt, răspunse el.

Denise roși foarte tare și îngână:

— Ah! Foarte bine!... Eu sunt Denise. Iată-i și pe frații mei Jean și Pépé. Vezi, unchiule, am venit.

Baudu păru buimăcit. Clipi des din ochii lui bulbucăți și roșii contrastând cu chipul gălbejit; cuvintele domoale i se împleteau în gură. Se afla la o mie de poște de această familie care-i cădea în spinare.

— Cum? Cum? Iată-vă! repetă el mereu. Dar parcă erați la Valognes! Cum de nu sunteți la Valognes?

Cu vocea ei blândă, puțin tremurătoare, Denise trebui să-i dea explicații: după moartea tatălui lor care-și cheltuisese cu boiangeria ultimul ban, ea a rămas mama acestor doi copii. Ceea ce câștiga la Cornaille nu ajungea pentru a-i hrăni pe câteșitrei. Într-adevăr, Jean lucra la un tâmplar de mobile, reparator de piese antice, dar nu căpăta niciun ban. Totuși, începuseră să-i placă antichitățile, sculpta figuri de lemn; într-o zi, descoperind o bucată de fildeș, făcuse chiar un cap, pe care îl văzuse un străin în trecere; acest domn i-a convins să părăsească Valognes; îi găsise lui Jean un post de sculptor în fildeș la Paris.

— Înțelegi, unchiule, Jean va intra chiar de mâine ca ucenic la noul său stăpân. Nu-mi cere niciun ban. Va avea casă și masă. Atunci m-am gândit că, oricum, eu și Pépé ne vom descurca, nu va putea să ne meargă mai rău la Paris decât ne-a mers la Valognes.

Ceea ce-i ascunse Denise și nu-i destăinui unchiului era escapa-pada amoroasă a lui Jean, scrisorile trimise unei fete „din nobileme”

și sărutările schimbate peste gard, un scandal întreg, care o hotărâse să plece. Îl urmase la Paris să vegheze asupra lui, cuprinsă de griji materne în fața acestui copil atât de frumos și vesel, pe care toate femeile îl adorau.

Unchiul Baudu nu-și putea veni în fire. Își reinnoi întrebările. Totuși, auzind-o vorbind astfel de frații săi, începu s-o tutuiască:

— Așadar, tatăl tău nu v-a lăsat nimic? Credeam că-i mai ră-măseseră câțiva gologani. Și doar l-am sfătuit mereu prin scrisori să nu ia boiangeria aceea. Era un om tare cumsecade, dar n-avea minte nici de doi bani!... Și ai rămas cu acești doi găligani pe cap? A trebuit să hrănești toată ceata?

Chipul lui gălbejit se luminează, ochii nu-i mai erau injectați ca atunci când privea către „Paradisul femeilor”, își dădu deodată seama că le barase intrarea.

— Haide, intrați acum, dacă ați venit! zise el. E mai bine decât să vă pierdeți vremea cu prostiile acelea.

Și după ce mai adresează o strâmbătură mânioasă vitrinelor de peste drum, le deschise copiilor calea, intrând el cel dintâi în prăvălie, unde își chemă nevasta și fiica:

— Elisabeth, Geneviève, veniți, v-au sosit niște oaspeți!

Dar Denise și frații săi șovăiră înainte de a intra în prăvălia întunecoasă. Orbiți de lumina intensă a străzii, clipeau des, cerceau podeaua cu picioarele, ca și cum în fața lor s-ar fi aflat un gol necunoscut, bâjbâind cu teama instinctivă a unor trepte nevăzute. Și strânși mai tare unul într-altul de această teamă vagă, ștregarul cel mic ținându-se, ca-ntotdeauna, de poalele Denisei, iar cel mare în urma ei, își făcură intrarea cu o grație surâzătoare, dar puțin neliniștiți. Lumina dimineții scotea în relief negrul veșmintelor de doliu și o rază oblică de soare le aurea părul blond.

— Intrați, intrați, repeta Baudu.

În câteva fraze scurte o puse la curent cu situația pe doamna Baudu și pe fiica lui. Prima era o femeie mică, secătuită de anemie, albă toată. Alb îi era și părul, și ochii, și buzele. Geneviève,

la care degenereșcența moștenită de la mama ei se agravase, avea debilitatea și paloarea unei plante crescute într-un climat neînsoțit. Totuși, un păr minunat, negru și des, acoperind ca prin minune un cap lipsit de orice vlagă, îi dădea un farmec trist.

— Intrați, spuseră la rândul lor cele două femei. Sunteți bineveniți!

Și o așezară pe Denise în spatele unei tejghele. Pépé sări imediat pe genunchii surorii sale, iar Jean, sprijinindu-se de un stâlp, rămase lângă dânsa. Își mai veniseră puțin în fire, priviră prăvălia și ochii li se deprinseră cu întunericul. Acum o vedeau cu tavanul ei scund, afumat, cu tejghelele de stejar lustruite de uzură și rafturile seculare cu ferecături solide. Baloturile cu marfă de o culoare închisă urcau până în grindă. Mirosul postavurilor și al vopselelor, un miros chimic aspru, se simțea mai tare din pricina umezelii de pe jos. În fund, doi vânzători și o vânzătoare împătureau niște bucăți de barchet alb.

— Cred că domnișorului acestuia mic trebuie să-i fie foame? spuse doamna Baudu și-i zâmbi lui Pépé.

— Nu, mulțumesc, răspunse Denise, am băut câte o ceșcuță cu lapte într-o cafenea din fața gării.

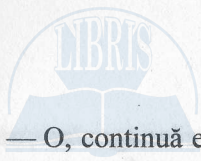
Și surprinzând privirea Genevièvei asupra pachetului pe care îl lăsase pe jos, adăugă:

— Am lăsat cufărul acolo.

Roși. Își dădea seama că nu se cuvine să cazi așa, pe neașteptate, în spinarea oamenilor. Simțise lucrul acesta în vagon, încă din clipa când se urnise trenul din Valognes, și o cuprinsese o părere de rău. De aceea se gândise să lase bagajul la gară și să dea ceva de mâncare copiilor.

— Ei, lasă, zise deodată Baudu, hai să vorbim puțin și cu rost... E drept, ți-am scris să vii la Paris, dar de atunci a trecut un an și vezi tu, fetiță dragă, afacerile n-au mers deloc bine în timpul ăsta.

Aici se opri gătit de emoția pe care nu voia s-o arate. Doamna Baudu și Geneviève plecaseră ochii cu un aer resemnat.

— O, continuă el, e o criză care va trece, sunt liniștit în privința asta. Totuși, mi-am redus personalul, nu mai am decât trei persoane și nu e momentul să o angajez pe a patra. În sfârșit, nu aș mai putea să te iau în serviciul meu, cum mă oferisem s-o fac, biata mea copilă.

Denise îl asculta tulburată, palidă. El insista, adăugând:

— Nu ar fi bine nici pentru tine, nici pentru noi.

— Înțeleg, unchiule, răspunse ea cu greu, voi încerca totuși să mă descurc.

Soții Baudu nu erau oameni răi. Dar se văitau mereu de lipsă de noroc. Câtă vreme le-a mers negoțul, au crescut cinci băieți, dintre care trei au murit la vârsta de 20 de ani, al patrulea a apucat-o pe căi greșite, iar al cincilea a plecat în Mexic, în calitate de căpitan. Nu le mai rămăsese decât Geneviève. Familia aceasta le înghițise mulți bani, iar Baudu se îndatorase cumpărând o magherniță la Rambouillet, orașul de baștină al tatălui soției sale. Și amărăciunea crescuse, lovit în loialitatea lui maniacă de negustor cinstit.

— Ar fi fost mai bine să mă fi prevenit, reluă el mâniindu-se, încetul cu încetul, singur, pe asprimea lui. Puteai să-mi scrii, ți-aș fi spus să rămâi acolo... Drace, când am aflat de moartea tatălui tău, ți-am spus ceea ce se spune de obicei în asemenea împrejurări. Dar tu pici aici, așa, dintr-odată, fără să suflă un cuvânt. E foarte greu!

Ridicase vocea, dar se ușurase. Soția și fiica lui rămaseră cu ochii în pământ, ca niște ființe supuse, care nu îndrăzneau nicio-dată să se amestece. Jean îngălbenise, Denise îl strânse și mai tare la piept pe micul Pépé care o privea îngrozit, și două lacrimi grele îi alunecară pe obraji.

— Bine, unchiule, repetă ea, vom pleca.

Baudu se înfrână pe loc. Urmă o tăcere penibilă, apoi rosti morocănos:

— Nu vă gonesc. Și fiindcă ați intrat aici, veți dormi în seara asta sus. După aceea vom mai vedea.

Geneviève și doamna Baudu înțeleseseră dintr-o privire că ele puteau să aranjeze lucrurile. Și totul se limpezi. De Jean nu trebuia să se mai îngrijească nimeni. Cât despre Pépé, el se va simți de minune la doamna Gras, o bătrână care locuia într-un apartament confortabil la parter, în strada des Orties, și dădea pensiune completă copiilor pentru patruzeci de franci pe lună. Denise le spuse că avea cu ce plăti pensiunea pentru prima lună. Nu mai rămânea decât să fie plasată și ea. I se va găsi un loc undeva prin cartier.

— Oare Vinçard nu căuta o vânzătoare? întrebă Geneviève.

— Da, bine zici. Vom merge după masă la el, exclamă, luminat, Baudu. Trebuie să batem fierul cât e cald.

În timpul acesta niciun client, nimeni nu venise să tulbure aceste „explicații în familie”. Prăvălia rămase goală și întunecoasă. În fund, cei doi vânzători vorbeau în șoaptă cu domnișoara, continuându-și munca. În magazin se prezentară, totuși, trei doamne. Denise rămase o clipă singură. Îl sărută pe Pépé, își simțea inima grea la gândul despărțirii lor apropiate. Copilul își ascunsese capul, drăgăstos, ca o pisicuță, fără a scoate un cuvânt. Când se întoarseră, Geneviève și doamna Baudu îl găsiră foarte cuminte, și Denise le asigură că nu face niciodată mai mult zgomot; sta tăcut zile întregi, trăind din dezmierdări. Până la ora mesei, vorbiră toate trei despre copii, despre gospodărie, despre viața la Paris, despre aceea din provincie, în fraze scurte, puțin stingherite, ca niște rude ce nu se cunoșteau. Jean stătea nemișcat în pragul prăvăliei, și urmărea cu interes viața trotuarelor, zâmbind fetelor frumoase care treceau.

La ora zece, apăru femeia de serviciu. De obicei, masa era servită pentru Baudu, Geneviève și primul vânzător. La ora unsprezece urma a doua masă pentru doamna Baudu, celălalt vânzător și domnișoara.

— La masă! strigă negustorul, întorcându-se către nepoata sa. Și cum toți se aflau în sufrageria îngustă din spatele prăvăliei, îl chemă pe primul vânzător, care întârzia să vină.